RECENZIA

LENKA JENČOVÁ, MICHAL PATARÁK A KOLEKTÍV: PORUCHA HAZARDNÉHO HRANIA

Korene Pracoviska liečby nelátkových závislostí II. Psychiatrickej kliniky SZU Fakultnej nemocnice F. D. Roosevelta v Banskej Bystrici siahajú do obdobia spred tridsiatich rokov. Táto skutočnosť bola jedným z motívov kolektívu autorov z tohto pracoviska, prečo sa pustili do neľahkej úlohy, a to spracovať monografiu na tému poruchy hazardného hrania.

Kniha Porucha hazardného hrania od autorov Lenky Jenčovej, Michala Pataráka, Ľuboša Chválu a Ludvíka Nábělka, nielenže odráža ich dlhodobé klinické i výskumné skúsenosti s problematikou, ale navyše ponúka mimoriadne precízny prehľad publikovanej literatúry na tému hazardného hrania.

Monografia je rozdelená do dvadsiatich kapitol. Úvodná kapitola berie čitateľa na exkurziu do histórie a ponúka prehľad vzniku a formovania jednotlivých druhov hazardných hier. Veľmi zaujímavou je aj časť o tematike hazardného hrania v umení, najmä v literatúre a výtvarnom umení.

V ďalšej časti autori definujú základné pojmy a snažia sa vyrovnať s terminologickými problémami, čo v prípade hazardného hrania a v kontexte stále prebiehajúceho prekladu ICD-11, nie je ľahkou úlohou. Autori však veľmi transparentne a zrozumiteľne vysvetľujú používanie jednotlivých pojmov v publikácii.

Nasleduje konceptualizácia medicínskeho modelu poruchy hazardného hrania a popis vývinu tohto medicínskeho chápania v čase. To prirodzene ústi do kapitoly o súčasnom ukotvení poruchy hazardného hrania v klasifikačných systémoch, kde autori pojednávajú aj o nedávnej zásadnej koncepčnej zmene. Táto zmena spočíva v tom, že porucha hazardného hrania, okrem toho, že bola premenovaná z patologického hráčstva, už nie je definovaná ako porucha návykov a impulzov, ale ako porucha v dôsledku adiktívneho správania. Inak povedané, DSM V aj ICD-11 poruchu hazardného hrania definujú ako nelátkovú závislosť. V tejto kapitole sú tiež diskutované diagnostické kritériá poruchy. Autori ponúkajú aj prehľad štandardizo-

vaných diagnostických nástrojov na skríning a diagnostiku poruchy. Deviata kapitola sa venuje diferenciálno-diagnostickým usmerneniam pre odlíšenie poruchy hazardného hrania od iných porúch, ktoré môžu mať podobný klinický obraz alebo je nadmerné hazardné hranie jedným z ich možných prejavov.

Po kapitole o výskyte poruchy hazardného hrania nasleduje komplexné spracovanie problematiky etiopatogenézy poruchy. Autori sa vyčerpávajúco venujú biologickým, psychologickým, sociálnym i spirituálnym faktorom, podieľajúcim sa na vzniku a pretrvávaní poruchy a pojednávajú aj o komplexných teoretických modeloch jej etiopatogenézy.

Ďalšie kapitoly sa zaoberajú priebehom a prognózou poruchy, možnými rizikami a komplikáciami v živote hráčov a posúdením závažnosti poruchy, kde je znova ponúknutý prehľad štandardizovaných nástrojov. Nemalá pozornosť je venovaná najčastejším komorbídnym psychickým poruchám a ich vplyvu na priebeh a úspešnosť liečby.

Kratšia kapitola je venovaná prevencii v oblasti hazardného hrania, nasleduje obsiahla o liečbe. Ponúka prehľad psychosociálnych intervencií a psychoterapeutických prístupov v liečbe poruchy, ako aj psychofarmakologické možnosti liečby. Zhrnutie pre klinickú prax, ktoré táto kapitola obsahuje, je cenné pre prakticky orientovaných čitateľov.

Záverečné kapitoly sú venované vplyvu pandémie COVID-19 na hazardné hranie a súdnopsychiatrickým dôsledkom hazardného hrania. Mimoriadne zaujímavá je príloha, ktorej autorom je Ludvík Nábělek, priekopník a jeden zo zakladateľov Pracoviska liečby nelátkových závislostí, ktorá pojednáva o histórii liečby nelátkových závislostí v Banskej Bystrici.

Kniha Porucha hazardného hrania mimoriadne komplexne spracováva problematiku hazardného hrania a poruchy z neho vyplývajúcej. Takáto publikácia v našom písomníctve doposiaľ chýbala a určite je cenným prírastkom. Za ocenenie stojí predovšetkým vyčerpávajúci prehľad doterajšieho výskumu v oblasti a najmä jeho kritické zhodnotenie a zrozumiteľné zhrnutie, ktoré sa podarilo autorom úspešne skombinovať s odporúčaniami pre klinickú prax. Monografia si nájde svojich priaznivcov medzi akademicky i klinicky orientovanými čitateľmi.

Jenčová, L., Patarák, M., Chvála, L., Nábělek, L.: Porucha hazardného hrania. Martin: Osveta, 2023; 460 s.

Mgr. Adam Kurilla